

POLITIIKKASUOSITUS

SYCLA

Kestävä työmatkaliikkuminen elinvoimaisuuden ajurina

Kestävän liikkumisen ratkaisut voivat tehdä Lahdesta entistäkin houkuttelevamman kaupungin asua, opiskella ja työskennellä. Kestävien työmatkojen edistäminen tulee nostaa rohkeasti kaupunkisuunnittelun keskiöön kaupungin ja työnantajien määrätietoisella yhteistyöllä.

01 Kestävä liikennejärjestelmä edistää Lahden elinvoimaa

Yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa luo räätälöityjä ratkaisuja kaupungin veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi. Lahti voi näin vahvistaa profiiliaan kestävän kehityksen edelläkävijänä, houkutellen alueelle lisää yrityksiä ja investointeja.

02 Hyötyliikunta tukee asukkaiden hyvinvointia

Aktiivisesti kuljetut työmatkat edistävät asukkaiden fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia ja terveyttä. Tämä voi vähentää kaupungin sekä yritysten kustannuksia ja osaltaan tukea paikallisten toimijoiden elinvoimaisuutta.

03 Ympäristöystävällinen työmatka hyödyttää kaikkia

Yksityisautoilun vähentäminen etenkin keskusta-alueilla lisää viihtyvyyttä, parantaa ilmanlaatua, luo hiljaisempia ja turvallisempia katuja sekä tukee kaupungin päästötavoitteiden saavuttamista.

Elinvoimainen kaupunki syntyy, kun ihmiset, luonto ja yritykset voivat hyvin yhdessä.

Kestävän työmatkaliikkumisen edistäminen vaatii yhteistyötä

Liikenne aiheuttaa noin kolmanneksen Lahden kasvihuonekaasupäästöistä.¹ Liikenteen päästöistä suurin osa on peräisin henkilöautoista.

Liikenteen päästöjen vähentäminen on ollut haastavaa, eikä 2000-luvulla ole tapahtunut merkittävää kehitystä.^{1,2} Muutosta voi aloittaa tavoittelemalla erityisesti lyhyempien matkojen kulkutavoissa, sillä Päijät-Hämeessä yli puolet 1–2 kilometrin mittaisista matkoista kuljetaan henkilöautolla.³

Aktiiviset liikkumismuodot, kuten kävely ja pyöräily, ovat lähes päästöttömiä⁴, tukevat terveyttä⁵ ja ovat lyhyillä matkoilla kätevä vaihtoehto henkilöautolle. Aktiivisen työmatkaliikkumisen lisääminen on tärkeää, sillä Suomessa noin kolme neljästä työikäisestä ei liiku terveytensä kannalta riittävästi.⁶ Säännöllisellä työmatkaliikunnalla on mahdollista saavuttaa liikuntasuosituksen mukaisen liikkumisen määrän hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.⁷ Lahdessa toteutetun kyselyn mukaan aktiiviset työmatkaliikkumisen muodot tukevat muihin liikennevälineisiin verrattuna vahvimmin työntekijöiden kokemaa fyysistä ja

psykyllistä hyvinvointia sekä työstä palautumista. Samoilla koetun hyvinvoinnin osa-alueilla yksityisauto näytetty heikoimpana kulkumuotona.⁸

Sähköavusteiset kulkuvälineet, kuten sähköpyörät ja -potkulaudat, toimivat vaihtoehtona henkilöautolle myös pidemmillä matkoilla. Niiden valmistus ja akkujen elinkaari voivat kuitenkin aiheuttaa merkittävät päästöt verrattuna tavalliseen polkupyörään.⁹ **Joukkoliikennevälineet**, kuten juna ja bussi, ovat vähäpäästöinen vaihtoehto polttomoottoriautoihin verrattuna. Esimerkiksi bussien päästöt ovat usein vain puolet bensiinikäyttöisen henkilöauton päästöistä kuljettua henkilökilometriä kohden.⁹

Kestävän työmatkaliikkumisen edistäminen vaatii ennen kaikkea kestävien kulkuvälineiden käytön sujuvoittamista kaupunkisuunnittelulla. Lahdessa työntekijät kokevat työpaikkojen saavutettavuuden julkisilla ja kevyen liikenteen välineillä olevan usein heikkoa, mikä saa suosimaan autoilua.¹⁰ Työmatkan kulkumuodon valintaan vaikuttavat mukavuuden, sujuvuuden ja aikataulujen toimivuuden lisäksi työmatkan hallittavuus ja turvallisuus. Pelkkä yksilön kannus-

Tapausesimerkki: Lahden kaupunki ja Kempower – Kasvua kestäväällä liikkumisella

Vuonna 2023 Lahden kaupunki, Lahden Seudun Kehitys LADEC ja Kempower solmivat kasvusopimuksen tukemaan yrityksen nopeaa kasvua kaupungin tarjoamien palveluiden avulla. Sopimus toimi käytännön toimenpiteiden vipuvartena kestävän työmatkaliikkumisen Sycla-hankkeessa (2023–2025).

Yhteinen visio ja jatkuva vuoropuhelu mahdollisti toimijoiden vahvemman yhteistyön. Kaupunki vastasi Kempowerin tarpeisiin uudella bussiyhteydellä, kaupunkipyöräpysäkillä ja kevyen liikenteen väylällä. Toimet paransivat alueen saavutettavuutta ja yrityksen vetovoimaa.

Kestävän liikkumisen sisällyttäminen osaksi kaupungin ja yritysten välisiä sopimuksia voi tukea yritysten strategisia tavoitteita esimerkiksi infrastruktuurin tai julkisten palveluiden kehittyessä. Yritykset voivat puolestaan edistää kaupungin ilmastotavoitteita ja toimia viestinnällään linkkinä työntekijöidensä ja kaupungin välillä.

taminen hyvinvointiin tai ympäristöarvoihin vetoamalla ei riitä, ellei kestävä liikkuminen ole samalla helppoa, nopeaa ja mukavaa.⁸

Vaikka autot ovat keskeinen osa yhteiskunnan toimivuutta ja palveluiden saavutettavuutta, niiden käyttöön tukeutuva liikennejärjestelmä aiheuttaa merkittäviä haittoja kuormittaen ympäristöä ja heikentäen ihmisten hyvinvointia. **Kestävälle ratkaisuille suunnitellussa liikennejärjestelmässä** asukkaat altistuvat vähemmän liikenteen saasteille, melulle sekä muille kaupunkiympäristön kuormittaville tekijöille.

Kaupunkiliikkumisen uudelleenajattelu on edellytys liikenteen päästöjen vähentämiselle sekä sille, että liikkumisen vapaus ja arjen sujuvuus eivät olisi enää sidoksissa auton omistamiseen. **Työmatkojen osalta tämä edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua ja tiivistä yhteistyötä alueen työpaikkojen kanssa**, jotta kaupunki voi tarjota oikea-aikaisia ja tarpeisiin perustuvia ratkaisuja organisaatioiden tueksi. Kestävissä ratkaisuissa tulee huolehtia, että ne tukevat ympäristön lisäksi myös tasa-arvoa ja yleistä hyvinvointia.

TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

1 Tee kestävä liikkuminen ensisijaiseksi valinnaksi

Lisää kestävä liikuttamisen näkyvyyttä ja houkuttelevuutta käyttäytymismuutoksen tukemiseksi. Hyödynnä kokeiluja ja kannustimia kestävien liikkumismuotojen käyttöönotossa.

2 Paranna julkisen liikenteen houkuttelevuutta

Investoi joukkoliikenteen nopeuden ja saavutettavuuden parantamiseen. Tue palvelutiheyden kasvattamista ja sujuvampia vaihtoyhteyksiä. Asenna katoksia ja tuo reaaliaikaiset vuoro- tiedot pysäkeille.

3 Investoi kevyen liikenteen infrastruktuuriin

Panosta turvallisiin ja keskeisiin kevyen liikenteen väyliin erillään moottoriajoneuvoliikenteestä. Tue ympärivuotista kunnossapitoa ja ehkäise pyörävarkauksia turvallisilla pysäköintiratkaisulla.

4 Mahdollista kulkumuotojen keuhuttaminen

Hyödynnä yhteiskäyttöisiä kaupunkipyöriä ja sähköpotkulautoja julkisen liikenteen viimeisen kilometrin yhteysien tukemiseksi. Tarjoa henkilöautoilijoille liittytäpysäköintialueita, joista pääsee keskusta-alueelle helposti ja edullisesti joukkoliikenteellä.

5 Tiivistä yhteistyötä työnantajien kanssa

Laadi toimintamalleja sekä edistä sopimuksia ja kumppanuuksia työnantajien sitouttamiseksi kestäväan työmatkaliikuttamiseen. Tarjoa työnantajille räätälöityjä ratkaisuja ja työmatkaetuja.

6 Sisällytä hyvinvointi kaupunkiliikenteen suunnitelmiin

Rahoita kampanjoita, jotka kannustavat aktiiviseen työmatkaliikuttamiseen erityisesti vähän liikkuvien ryhmien keskuudessa. Sisällytä hyvinvointi-indikaattorit kestäväan liikkuttamisen toimenpiteiden vaikutusten arviointiin.

KESKITY

Uudistamiseen

Tarjoo riittävästi turvallista katu-tilaa kestäville liikennemuodoille. Toteuta jalankulkuvyöhykkeitä ja rajoita autoliikennettä keskustal-alueella ja sen erityisasemaa liikennesuunnittelussa.

Kuuntelemiseen

Kuule laajasti ja toistuvasti eri sidosryhmiä hyväksyttävyyden ja käytön lisäämiseksi. Mahdollista vaikuttaminen etenkin heikossa asemassa oleville liikenne-köyhyyden ehkäisemiseksi.

Arviointiin

Seuraa ja arvio säännöllisesti kestävä työmataliikkumisen edistämisen toimenpiteiden ja viestinnän vaikutusta jatkuvan kehityksen varmistamiseksi.

Kehitykseen

Panosta liikkumisen työsuhte-etujen, kuten LSL:n ja kaupunki-pyörien käyttäjystävällisyyteen ja kehitä toimivat asiakaspalvelu-kanavat ongelmatilanteiden varalle.

EDISTÄ

Sitoutumista

Ole aloitteellinen työnantaja-yhteistyössä ja johda esimerkillä kaupungin konserniyhtiöiden toiminnalla. Nimeä yhteyshenkilö kaupunkiorganisaatiosta ja vie yhteistyösopimukset käytäntöön.

Muutosvoimaa

Ole muutoksen edistäjä ja aikaansaava voima. Asenteet ja kulkutavat muuttuvat parantamalla kokonaisvaltaisesti kestävä liikkumisen mahdollisuuksia.

Viestintää

Vahvista monikanavaista, eri kielistä ja eri kohderyhmille suunnattua viestintää. Viesti muutosten lisäksi eri liikenne-välineiden käytön perusteista.

Jatkuvuutta

Kehitä jo olemassa olevia kestävä liikkumisen palveluja. Vahvista yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa. Sitoudu muutokseen pitkäjänteisesti.

Lähteet

1. Lahti. (2025). CO₂-raportti 2025. <https://www.lahti.fi/tiedostot/co2-raportti/>
2. Lahti. (2021). Lahden kestävä kaupunkiliikkumisen ohjelma SUMP 2021-2025. <https://www.lahti.fi/tiedostot/kestavan-kaupunkiliikkumisen-ohjelma-sump-2021-2025-pdf/>
3. Traficom. (2022). HLT 2021 seuturaportti: Päijät-Häme. <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/HLT%202021%20seuturaportti%20Paijat-Hame.pdf>
4. Halonen, V., Kareinen, E., Uusitalo, V., & Claudelin, A. (2023). How do actions to decarbonise the energy and mobility sectors affect consumption-based carbon footprints? A case of historic and predicted actions in a suburb in Finland. *Environmental Research Communications*, 5(2), 025008.
5. World Health Organization. (2022). Promoting walking and cycling: A toolkit of policy options. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240109902>
6. Valtion liikuntaneuvosto. (2022). Liikuntaraportti: Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018-2022. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164370/OKM_2022_33.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. UKK-instituutti. (2025). Liikkumisen suositukset. <https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/>
8. Marttila, M., Pietilä, T., Claudelin, A., & Levänen, J. (in preparation). Assessing strong sustainability in urban transportation systems – Case of Lahti, Finland. Unpublished manuscript.
9. Krauss, K., Doll, C., & Thigpen, C. (2022). The net sustainability impact of shared micromobility in six global cities. Manuscript submitted for publication to *Case Studies on Transport Policy*.
10. Tuomisto, T., Mirola, T., Vanhamäki, S., Sallinen, N. & Marttila, M. (2024). The role of employers in supporting sustainable commuting in the City of Lahti: Identifying organisational barriers. In Smart Cities in Smart Regions Conference Proceedings 2024. LAB-ammattikorkeakoulu.

Kirjoittajat

Miika Marttila
Taru Pietilä

Kuvitukset & taitto

Ninni Pullinen

Tämä politiikkasuositus perustuu Lahdessa toteutetun kestävä työmataliikkumisen Sycla-hankkeen (2023-2025) oppeihin ja tutkimustuloksiin.

Lue lisää Syclan aktiviteeteista loppujulkaisusta

Kestävä työmataliikkumista Lahdessa: Tilannekuva, kehittäminen työpaikoilla ja viestintä vaikuttavuuden tukena
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-827-500-1>

Lahti

LAB University of Applied Sciences

LUT University

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

NET ZERO CITIES
EU MISSION PLATFORM | CLIMATE NEUTRAL AND SMART CITIES

Hanke on saanut rahoituksensa NetZeroCities-ohjelman kautta Euroopan Unionin Horisontti 2020 tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta avustussopimusnumerolla 101036519.